

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 194/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. mája 2011 predbežne prerokoval sťažnosť N. V., H., zastúpenej advokátkou JUDr. I. L., N., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5 To 71/2010-933 z 10. februára 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť N. V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. apríla 2011 doručená sťažnosť N. V., H. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 To 71/2010-933 z 10. februára 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 T 114/2009 z 8. septembra 2010 uznaná vinnou zo spáchania zločinu zabitia spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 147 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo jej bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov, na výkon ktorého bola zaradená do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka (ako aj ďalšia obžalovaná) odvolanie, ktoré odôvodnila prostredníctvom obhajkyne.

O odvolaní rozhodol krajský súd napadnutým uznesením č. k. 5 To 71/2010-933 z 10. februára 2011 tak, že odvolanie sťažovateľky (a jej spoluobžalovanej) zamietol ako nedôvodné.

Podľa názoru sťažovateľky uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Svoje presvedčenie sťažovateľka odôvodnila takto:

«V riadnom opravnom prostriedku som tvrdila, že skutkový stav vo veci bol neúplne zistený na konečné rozhodnutie a doposiaľ získané dôkazy boli súdom prvého stupňa nesprávne vyhodnotené...

Zo znaleckého dokazovania... nebolo možné vyvodiť jednoznačný záver, že útok bol vedený oboma obžalovanými. Išlo len o hypotézu založenú na rozsahu zranení obeti. Z výpovede znalca však vyplynul dôležitý záver - iba použitie zbrane viedlo ku smrti... ako k následku zločinu zabitia... Preto bolo zásadnou otázkou v ďalšom dokazovaní ktorá z obžalovaných mala mať pri útoku v ruke zbraň a akú...

Táto skutočnosť mala vyplynúť z výpovede svedka..., ktorý mal byť jediným priamym svedkom skutku. Čo sa však týka popisu samotnej zbrane u mojej osoby, bola výpoveď

svedka... v tejto časti rozporuplná, nepresná a pochybná. Svedok vypovedal až do napadnutého rozsudku celkom 6-krát, pričom jeho výpoveď bola vždy iná...

... Pripomínala som, že otázka zbrane bola pre posúdenie viny zásadná a vzhľadom na to, že vina musela byť preukázaná bez akýchkoľvek pochybností, i výpoveď kľúčového svedka k tejto skutočnosti by mala byť od začiatku nemenná. V tvrdení svedka... ohľadne zbrane sú však také závažné nejasnosti, ktoré ani sám nedokázal vysvetliť, že o vierohodnosti jeho výpovedí bola prinajmenšom pochybnosť...

Napriek tomu, že znaleckým dokazovaním z odboru psychológie bolo ustálené, že špecifická vierohodnosť svedka... bola prevažne zachovaná..., upozornila som na ďalšie rozpory v jeho výpovediach, ktoré boli svojim obsahom a množstvom až zarážajúce...

Okrem uvedeného sa vyskytli vo výpovediach svedka... i menej podstatné rozpory...

Nezanedbateľné boli i rozpory medzi vyjadreniami znalca... a svedka...

Vierohodnosť svedka... bola výrazne spochybnená aj jeho možným motívom - jeho pôvodne kladný vzťah ku mne sa zmenil na negatívny...

... Keďže svedok... bol jediným priamym svedkom skutku, bolo potrebné vykonať previerku jeho výpovede na mieste samom, teda či skutočne mal možnosť vidieť v mojich rukách zbraň tak ako to popisoval. Doplniť dokazovanie týmto smerom som žiadala i na základe predložených fotografií pred súdom prvého stupňa ako i v podanom odvolaní.

Na výpoveď obžalovanej v 1. rade ako na vykonaný dôkaz, napriek tomu, že bola riadne prečítaná na hlavnom pojednávaní, súd neprihliadol...

Poukázala som aj na nepriame dôkazy, svedčiace v prospech mojej nevinny...

Na predmetné skutočnosti bol v rámci záverečnej reči upozornený už súd prvého stupňa, avšak sa s nimi v odsudzujúcom rozsudku nevysporiadal, čím sa stalo rozhodnutie súdu prvého stupňa nepreskúmateľným pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Na základe podaného odvolania sa mal predmetnými skutočnosťami zaoberať odvolací súd a vzniknuté pochybnosti odstrániť...

Odvolací súd sa mojimi námietkami opísanými v riadnom opravnom prostriedku bližšie nezaoberal, iba skonštatoval, že po splnení prieskumnej povinnosti dospel k názoru, že súd prvého stupňa vo veci rozhodol správne, svoje rozhodnutie i primerane odôvodnil a vykonal všetky dostupné dôkazy na zistenie skutkového stavu veci.

Takéto strohé konštatovanie považujem predovšetkým za porušenie môjho ústavne garantovaného práva na spravodlivý proces, najmä práva, na odôvodnenie rozhodnutia... Nemožno sa iba stotožniť s konštatovaním súdu prvého stupňa, že vina bola jednoznačne preukázaná, najmä nie v prípade, keď v odvolaní som poukázala na množstvo rozporov medzi vykonanými dôkazmi, ktoré jednoznačne moju vinu nepreukazujú, tak ako to vyžaduje zákon... K množstvu rozporov, ktoré som uvádzala, sa však odvolací súd v napadnutom uznesení vôbec nevyjadril. Rovnako sa nezaoberal namietanou zásadou „in dubio pro reo“, ani námietkou nedostatočného zistenia skutkového stavu veci a predloženými, listinnými dôkazmi – fotografiami z miesta činu...

Som toho názoru, že najmä ak ide o rozhodnutie odvolacieho súdu, má byť dostatočne odôvodnené v záujme jeho presvedčivosti, záväznosti a výchovného charakteru. V opačnom prípade je rozhodnutie nepreskúmateľné, čím zároveň nie je garantované právo účastníka konania na súdnu a inú právnu ochranu, ktoré okrem práva na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania zahŕňa i právo na individuálne odôvodnenie rozhodnutia, čo vyplýva z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva., resp. i z judikatúry Ústavného súdu SR...»

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo N. V. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Krajského súdu Nitra 5 To/71/2010-933 dňa 10. 12. 2011 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu Nitra 5 To/71/2010-933 dňa 10. 12. 2011 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu Nitra, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. N. V. sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.000,- €..., ktorú je Krajský súd Nitra povinný vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

4. N. V. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia 261,82 €..., ktoré je Krajský súd Nitra povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 5 To 71/2010-933 z 10. decembra 2010. Porušenie označených práv spočíva v tom, že krajský súd sa námietkami sťažovateľky, ktoré uviedla v riadnom opravnom prostriedku (odvolaní), bližšie nezaoberal, iba stroho konštatoval, že súd prvého stupňa vo veci rozhodol správne, svoje rozhodnutie i primerane odôvodnil a vykonal všetky dostupné dôkazy na zistenie skutkového stavu veci, pritom sa druhostupňový súd nezaoberal množstvom rozporov, na ktoré sťažovateľka poukázala, ani namietanou zásadou „in dubio pro reo“, ani námietkou nedostatočne zisteného skutkového stavu veci a napokon ani predloženými listinnými dôkazmi. Sťažovateľka teda považuje rozhodnutie krajského súdu za nedostatočne odôvodnené, a tým aj za nepreskúmateľné, preto z tohto hľadiska došlo k porušeniu jej práva na súdnu ochranu.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého uznesenia krajského súdu.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 5 To 71/2010-933 z 10. decembra 2010 okrem iného vyplýva:

„Krajský súd, ako súd odvolací, na základe riadne a včas podaných odvolaní oprávnenými osobami, preskúmal podľa § 317 odsek 1 Trestného poriadku zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolatelia podali odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že odvolania obžalovaných nie sú dôvodné.

Preskúmaním spisového materiálu krajský súd zistil, že v tomto konaní bol zadovážený dostatok dôkazov, ktorými boli objasnené všetky základné skutočnosti dôležité pre trestné stíhanie, ktoré súd I. stupňa potreboval pre svoje rozhodnutie. Pri vykonávaní dôkazov orgány činné v tomto konaní postupovali podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku.

Súd I. stupňa na hlavnom pojednávaní pri vykonávaní dôkazov postupoval podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku, ako i ďalších ustanovení upravujúcich spôsob vykonávania dôkazov v trestnom konaní, pričom sa nedopustil žiadnych podstatných chýb v zmysle § 321 odsek 1 písm. a) Tr. por.

Súd I. stupňa svoje rozhodnutie aj primerane odôvodnil, tak ako mu to ukladajú príslušné ustanovenia Trestného poriadku, keď uviedol, akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov. Stručne a jasne vyložil, ktoré skutočnosti vzal za dokázané a o ktoré dôkazy oprel skutkové zistenia. Z odôvodnenia rozsudku je tiež zrejmé, ako sa okresný súd vyrovnal s obhajobou obžalovaných, prečo túto považoval za účelovú a akými právnymi úvahami sa spravoval pri posudzovaní konania obžalovaných v otázke viny, pri ukladaní trestu a náhrade škody.

Odvolací súd po splnení prieskumnej povinnosti zistil, že okresný súd vykonal všetky dostupné dôkazy na zistenie skutkového stavu veci a tieto vyhodnotil jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti podľa § 2 ods. 12 Tr. por., pričom tak dospel k správnym skutkovým zisteniam.

Odvolací súd, rovnako ako súd I. stupňa, má za nepochybne preukázané, že obžalované sa dopustili skutku popísaného vo výroku napadnutého rozsudku. Medzi konaním oboch obžalovaných a vzniknutým následkom existuje príčinná súvislosť. Po vykonanom dokazovaní na súde I. stupňa a najmä jeho doplnení po zrušujúcom uznesení krajského súdu nevznikli žiadne dôvodné pochybnosti o správnosti zisteného skutkového stavu a najmä o zavinení oboch obžalovaných. Krajský súd sa stotožňuje so záverom súdu I. stupňa o preukázaní zavinenia obžalovaných, poukazujúc pri tom na výpoveď svedka... a závery znaleckého posudku z odboru zdravotníctva.

Úvahy súdu I. stupňa, ktoré viedli súd I. stupňa k príslušným skutkovým a právnym záverom, sú aj podľa názoru krajského súdu správne a logické. Aj krajský súd mal preto zavinenie obžalovaných jednoznačne a bez dôvodných pochybností preukázané a preto neakceptoval ich odvolacie námietky.

Okresný súd nepochybil, keď konanie obžalovaných právne kvalifikoval ako zločin zabitia spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 147 ods. 1 Tr. zák. a to z dôvodov uvedených v právnej vete napadnutého rozsudku. Okresný súd v napadnutom rozsudku náležité odôvodnil tak skutkové zistenia, ako i právnú kvalifikáciu konania obžalovaných a odvolací súd, ktorý dospel k rovnakým vecným a právnym záverom preto v podrobnostiach poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku, ktoré si v plnom rozsahu osvojil.

Pri skúmaní výroku o treste, odvolací súd zistil, že okresný súd správne prihliadol najmä na spôsob spáchania činu, jeho následok, zavinenie, pohnútku, správne prihliadol na osoby oboch obžalovaných, ich pomery a možnosti ich nápravy tak, ako mu to ukladá ustanovenie § 34 ods. 4 Tr. zák. Súd I. stupňa tiež správne aplikoval ustanovenia § 38 ods. 2, 3 Tr. zák. a trest, ktorý uložil obžalovaným je trestom zákonným a primeraným...

Nakoľko krajský súd nezistil žiadne také zákonné dôvody uvedené v ustanovení § 321 písmeno a) až e) Trestného poriadku, ktoré by odôvodňovali akúkoľvek zmenu výrokov o vine alebo výrokov o treste odvolaním obžalovaných napadnutého rozsudku súdu I. stupňa

v ich prospech, odvolanie obžalovaných podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné zamietol.“

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, prečo odvolanie sťažovateľky proti napadnutému rozsudku okresného súdu zamietol.

Dôkazy, ktoré boli zadovážené v konaní pred súdom prvého stupňa považoval za dostatočné a za také, ktoré objasnili všetky skutočnosti dôležité pre trestné stíhanie a rozhodnutie v merite veci. Preskúmal aj zákonnosť postupu okresného súdu, ale žiadne podstatné pochybenia z jeho strany nezistil. Poukázal rovnako na dostatočné odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia a na „vyrovnanie“ sa okresného súdu s obhajobou obžalovaných (t. j. aj sťažovateľky). Podľa názoru krajského súdu okresný súd vykonal všetky dostupné dôkazy, ktoré napokon správne vyhodnotil. Pochybnosti vo vzťahu k správnosti zisteného skutkového stavu a k zavineniu obžalovaných, teda aj sťažovateľky, odvolací súd nezistil. V podrobnostiach krajský súd odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku. Pritom už okresný súd sa námietkami sťažovateľky zaoberal, uviedol, prečo sa priklonil k vierohodnosti výpovede svedka, opierajúc sa pritom o znalecké dokazovanie, a výpoveď sťažovateľky považoval za účelovú, vyjadril sa aj k dôkazom predloženým sťažovateľkou (fotografie) a neopomenul ani „rozpory“ vo výpovedi svedka, resp. rozpory svedeckej výpovede a znaleckého posudku. K okolnosti, že odvolací súd v podrobnostiach odkázal na odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že takýto spôsob formulovania odôvodnenia rozhodnutia možno z hľadiska jeho preskúmateľnosti akceptovať (obsah predchádzajúceho rozhodnutia bol dotknutým osobám, teda aj sťažovateľke dostupný).

V každom prípade tento postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda krajský súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľky, a to ani nesprávnou ani svojvoľnou aplikáciou alebo výkladom práva. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru

o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojim vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecného súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá a rozhodovanie o jej ďalších požiadavkách (zrušenie rozhodnutia krajského súdu, vrátenie mu vecí na ďalšie konanie, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a trov právneho zastúpenia) je podmienené vyslovením porušenia jej základného práva alebo slobody, k čomu v danom prípade nedošlo, bolo bez právneho dôvodu sa týmito požiadavkami zaoberať.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. mája 2011